SOM-INSTITUTET
SAMHÄLLE OPINION MEDIER
2016

Förtroendet för Läkemedelsverket

Linn Annerstedt, Annika Bergström och Jonas Ohlsson [SOM-rapport nr 2016:6]

SOM-INSTITUTET
SAMHÄLLE OPINION MEDIER
GÖTEBORGS UNIVERSITET

Innehållsförteckning

Information om den nationella SOM-undersökningen 2
Undersökningens uppläggning 2
Svarsfrekvens och bortfall 3
Tabell 1 Förtroende för samhällsinstitutioner och grupper, 2015 (procent; balansmått) 5
Tabell 2 Förtroende för Läkemedelsverket 2013-2015 (procent; balansmått) 5
Tabell 3 Förtroende för Läkemedelsverket efter bakgrundsfaktorer, 2015 (procent; balansmått) 6
Tabell 4 Förtroende för Läkemedelsverket efter politisk orientering, 2015 (procent; balansmått) 7
Tabell 5 Förtroende för Läkemedelsverket efter nyhetsvanor, 2015 (procent; balansmått) 8
Tabell 6 Förtroende för Läkemedelsverket efter särskilda bakgrundsfaktorer, 2015 (procent; balansmått) 9

Information om den nationella SOM-undersökningen

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför varje höst sedan 1986 en nationell frågeundersökning i syfte att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat Samhälle, Opinion och Medier. Data samlas in via postala och webbaserade enkäter, och varje undersökning genomförs under i huvudsak samma förutsättningar för att resultaten från de olika åren ska vara jämförbara.

SOM-institutet är en samverkan mellan två forskningsenheter vid Göteborgs universitet: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) samt Statsvetenskapliga institutionen. En rad forskningsprojekt samverkar med SOM-undersökningarna – flertalet med förankring i någon av dessa institutioner – men även externa projekt och andra aktörer deltar regelbundet.

Resultaten från SOM-undersökningarna redovisas i årliga publikationer där de medverkande forskarna presenterar analyser baserade på de senaste resultaten. En utförlig metoddokumentation från den nationella SOM-undersökningen 2015 kommer att publiceras i Vernersdotter, Frida ”Den nationella SOM-undersökningen 2015”, i Ohlsson, Jonas, Oscarsson, Henrik & Solevid, Maria (red.) *Ekvilibrium,* som ges ut av SOM-institutet och släpps i juni 2016.

Undersökningens uppläggning

Den nationella SOM-undersökningen har sedan starten 1986 genomförts i form av en postenkät riktad till ett systematiskt sannolikhetsurval av Sveriges befolkning. Sedan 2012 har respondenterna även getts möjlighet att svara via webben. Från och med 2009 års undersökning är åldersintervallet 16–85 år.[1] Utländska medborgare har ingått i urvalet sedan 1992.
Omfattningen av undersökningen har ökat efterhand både vad gäller antalet frågor och antalet svarspersoner. 2015 utgjordes den nationella SOM-undersökningen av fem parallella riksrepresentativa delundersökningar, vilka baseras på ett urval om vardera 3 400 personer, dvs. totalt 17 000 personer. Datainsamlingen för de fem formulären genomfördes under identiska förutsättningar. Ungefär en fjärdedel av frågorna är gemensamma för samtliga formulär.

Frågorna om förtroendet för Läkemedelsverket ingick i formulär 3 och 5.

Fältarbetet för den nationella undersökningen följer i huvudsak samma upplägg år från år. Huvuddelen av datainsamlingsarbetet genomförs under hösten. Enkäten skickas ut i slutet av september månad. Under fältperioden genomförs successivt en serie påminnelseinsatser postalt och per telefon. Fältarbetet avslutas senast under februari månad. Redan vid novembers utgång har i allmänhet drygt 90 procent av dem som slutligen kommer att medverka skickat tillbaka sin enkät.

[1] I de nationella SOM-undersökningarna 2000–2008 var åldersintervallet 15–85 år; 1992–1999 15–80 år; 1986–1991: 15–75 år.

De nationella SOM-undersökningarnas upplägg, 1986–2015

År	Urvalsmetod	Antal formulär	Total urvalsstorlek	Medborgarskap	Åldrar
1986	Systematiskt sannolikhetsurval	1	2 500	Både sv. & utl.	15–75 år
1987–1988	”	”	”	Endast sv.	”
1989	”	”	”	Både sv. & utl.	”
1990–1991	”	”	”	Endast sv.	”
1992–1995	”	”	2 800	Både sv. & utl.	15–80 år
1996	”	”	28 411	”	”
1997	”	”	2 800	”	”
1998	”	2	5 600	”	16–80 år2
1999	”	”	”	”	15–80 år
2000–2005	”	”	6 000	”	15–85 år
2006	”	”	6 000	”	”
2007–2008	”	”	6 000	”	”
2009–2011	”	3	9 000	”	16–85 år
2012	”	4	12 000	”	”
2013	”	5	17 000	”	”
2014	”	4	13 600	”	”
2015	”	5	17 000	”	”

Kommentar: [1]Gruppen 15-åringar var inte inkluderade i det ursprungliga urvalet utan tillfördes i efterhand undersökningens första urval om 2 800 personer. [2]Gruppen 15-åringar var inte inkluderade i urvalet.

Svarsfrekvens och bortfall

SOM-undersökningarna har sedan starten 1986 haft en relativt hög svarsfrekvens. För samhällsvetenskapliga postenkäter har svarsfrekvensen brukat ligga på mellan 60 och 70 procent, men det har under senare år blivit svårare att nå dessa nivåer. Figuren nedan illustrerar förändringen i svarsmönster för den nationella SOM-undersökningen år 1986–2015.

Svarsfrekvens i den nationella undersökningen, 1986–2015 (procent av nettourvalet)

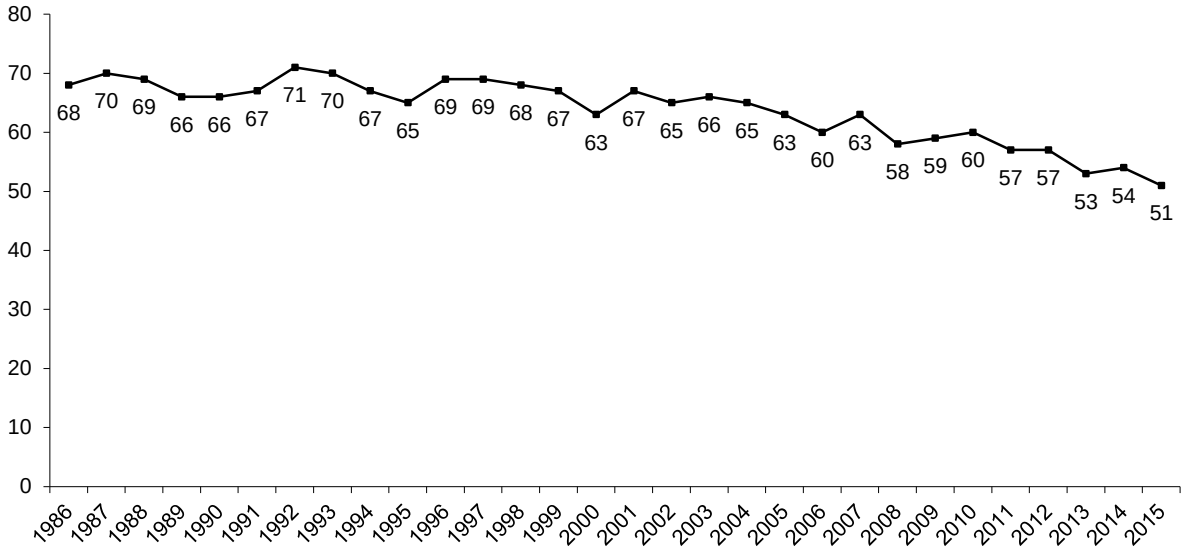

Svarande och bortfall i den nationella SOM-undersökningen 2015

	Formulär 1	Formulär 2	Formulär 3	Formulär 4	Formulär 5	Totalt
Ursprungligt urval (brutto)	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400	17 000
Bortdefinierade (naturligt bortfall)	181	172	187	195	172	907
Nettourval	3 219	3 228	3 231	3 205	3 228	16 093
Ej anträffade/svarsvägrare	1 645	1 570	1 524	1 608	1 490	7 837
Antal svarande	1 574	1 658	1 689	1 597	1 738	8 256
Svarsfrekvens: brutto	46 %	49 %	50 %	47 %	51 %	49 %
Svarsfrekvens: netto	49 %	51 %	53 %	50 %	54 %	51 %

Kommentar: Med naturligt bortfall avses adress okänd, avflyttad; sjuk, institutionell vård; bortrest under fältperioden, studier/militärtjänstgöring på annan ort; ej svensktalande, ej kommunicerbar; bosatt/studerar/arbetar utomlands; förståndshandikappad; avliden.

Svarsfrekvensen (netto) för den nationella SOM-undersökningen 2015 är 51 procent; 49 procent för formulär 1, 51 procent för formulär 2, 53 procent för formulär 3, 50 procent för formulär 4 och 54 procent för formulär 5.

Det finns skillnader i svarsbenägenhet hos olika grupper av respondenter i SOM-undersökningarna. Kvinnor svarar exempelvis i något större utsträckning än män. Den största skillnaden i svarsmönster finner vi mellan åldersgrupper. Svarsviljan hos personer över 50 år är stabil över tid medan de yngre åldersgrupperna dalar i svarsfrekvens. Den mest svarsvilliga gruppen utgörs av 70–79-åringar medan svarsviljan är lägst bland 20-24-åringar.

***

SOM-institutet har i samverkan med Läkemedelsverket undersökt svenskarnas förtroende för myndigheten.

Docent Annika Bergström och fil.dr. Jonas Ohlsson har varit undersökningsledare för 2015 års SOM-undersökningar och har det övergripande ansvaret för undersökningarnas utformning och genomförande. Fil. kand. Frida Vernersdotter har varit biträdande undersökningsledare för 2015 års nationella SOM-undersökning med ansvar för datainsamling och databearbetning. Linn Annerstedt, pol. kand., har svarat för databearbetning och presentation i föreliggande rapport.

Tabell 1 Förtroende för samhällsinstitutioner och grupper, 2015 (procent; balansmått)

	Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	*Förtroendebalans bland dem med åsikt*
Biblioteken	33	35	15	1	0	16	100	1 684	+80
Systembolaget	19	34	28	3	2	14	100	1 635	+58
Säkerhetspolisen (Säpo)	11	30	28	6	3	22	100	1 670	+42
Läkemedelsverket	10	32	30	8	4	16	100	3 320	+37
Arbetsmiljöverket	7	26	35	9	4	19	100	1 674	+26
Finansinspektionen	6	26	36	8	4	20	100	1 662	+25
Försäkringskassan	5	24	33	16	10	12	100	1 641	+2

Kommentar: Frågan lyder ’Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?’ samt en följdfråga som lyder ’Ange också hur stort förtroende du har för följande institutioner/organisationer:..’. Svarsalternativen är ’mycket stort förtroende’, ’ganska stort förtroende’, ’varken stort eller litet förtroende’, ’ganska litet förtroende’, ’mycket litet förtroende’ samt ’ingen uppfattning’. Procentbasen utgörs av dem som besvarat frågan. Förtroendebalans bland dem med åsikt avser andelen som svarat ’mycket’ eller ’ganska stort förtroende’ minus andelen som svarat ’mycket’ eller ’ganska litet förtroende’. Personer som inte uttryckt någon åsikt är exkluderande från förtroendebalansen. Rangordningen i tabellen följer förtroendebalansen.
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Tabell 2 Förtroende för Läkemedelsverket 2013-2015 (procent; balansmått)

	Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	*Förtroendebalans bland dem med åsikt*
2013	7	32	35	9	5	12	100	3 273	+25
2014	9	31	29	8	5	18	100	3 360	+27
2015	10	32	30	8	4	16	100	3 320	+37

Kommentar: För frågans lydelse se tabell 1. Förtroendebalans bland dem med åsikt avser andelen som svarat ’mycket’ eller ’ganska stort förtroende’ minus andelen som svarat ’mycket’ eller ’ganska litet förtroende’. Personer som inte uttryckt någon åsikt är exkluderande från förtroendebalansen.
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Tabell 3 Förtroende för Läkemedelsverket efter bakgrundsfaktorer, 2015 (procent; balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	*Förtroendebalans bland dem med åsikt*
Samtliga		10	32	30	8	4	16	100	3 320	+37
Kön	Kvinna	10	32	31	8	4	15	100	1 718	+34
	Man	10	33	31	7	3	16	100	1 596	+37
Ålder	16–29 år	13	33	28	9	3	14	100	456	+42
	30–49 år	13	36	27	8	4	12	100	934	+43
	50–64 år	8	31	32	8	4	17	100	879	+32
	65–85 år	8	29	34	7	4	18	100	1 051	+31
Utbildning[1]	Låg	8	28	31	8	5	20	100	547	+30
	Medellåg	8	32	31	8	4	17	100	935	+33
	Medelhög	9	32	33	7	4	15	100	775	+35
	Hög	14	35	29	8	2	12	100	1 006	+43
Beskrivning av det egna hemmet	Arbetarhem	9	30	32	8	4	17	100	1 227	+33
	Jordbrukarhem	12	31	27	10	3	17	100	105	+39
	Tjänstemannahem	9	34	32	8	3	14	100	1 173	+39
	Högre tj.mannahem	15	37	25	6	4	13	100	337	+49
	Företagarhem	9	30	30	10	5	16	100	259	+28
Boendeområde	Ren landsbygd	8	32	31	8	4	17	100	483	+33
	Mindre tätort	9	30	32	7	3	19	100	606	+37
	Stad/större tätort	11	34	31	7	3	14	100	1 580	+40
	Sthlm/Gbg/Malmö	11	32	29	9	5	14	100	580	+32
Geografisk uppväxt	I Sverige	9	32	31	8	4	16	100	2 890	+37
	Annat land i Norden	14	33	22	14	2	15	100	65	+38
	Annat land i Europa	12	30	32	9	6	11	100	105	+31
	Land utanför Europa	18	31	24	9	2	16	100	103	+47
Tillit till andra människor[2]	Låg (0–4)	8	22	32	12	8	18	100	433	+13
	Mellan (5–7)	9	33	32	8	4	14	100	1 433	+35
	Hög (8–10)	12	35	29	6	3	15	100	1 384	+45

Kommentar: För frågans lydelse, se tabell 1. [1]Låg = ej fullgjord obligatorisk skola eller grundskola, Medellåg = gymnasium, folkhögskola eller motsvarande, Medelhög = eftergymnasial utbildning, men ej examen från högskola/universitet, Hög = examen från högskola/universitet. [2]Frågan lyder: 'Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?' Därefter följer en elvagradig skala från 0–10 där 0 motsvarar 'Det går inte att lita på människor i allmänhet' och 10 'Det går att lita på människor i allmänhet'. Förtroendebalans bland dem med åsikt avser andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska stort förtroende' minus andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska litet förtroende'. Personer som inte uttryckt någon åsikt är exkluderande från förtroendebalansen. **Källa:** Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Tabell 4 Förtroende för Läkemedelsverket efter politisk orientering, 2015 (procent; balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	*Förtroendebalans bland dem med åsikt*
Samtliga		10	32	30	8	4	16	100	3 320	+37
Politiskt intresse[1]	Mycket intresserad	14	29	31	6	4	16	100	560	+39
	Ganska intresserad	10	35	32	9	3	11	100	1 559	+37
	Inte särskilt intresserad	9	30	31	7	4	19	100	991	+34
	Inte alls intresserad	9	27	22	9	7	26	100	196	+26
Ideologisk orientering[2]	Klart till vänster	11	29	32	9	4	15	100	365	+30
	Något till vänster	8	34	32	9	3	14	100	647	+34
	Varken till vä eller hö	10	29	32	8	5	16	100	931	+32
	Något till höger	11	35	30	7	3	14	100	939	+43
	Klart till höger	10	31	30	6	4	19	100	372	+38
Partisympati	Vänsterpartiet	9	27	37	9	2	16	100	221	+29
	Socialdemokraterna	13	32	30	7	3	15	100	743	+42
	Miljöpartiet	11	32	36	6	2	13	100	254	+40
	Centerpartiet	14	34	29	6	2	15	100	194	+48
	Folkpartiet	10	37	31	5	2	15	100	678	+46
	Kristdemokraterna	11	33	35	4	1	16	100	98	+46
	Moderaterna	9	35	31	9	4	12	100	211	+37
	Sverigedemokraterna	6	27	32	9	8	18	100	432	+19
	Feministiskt initiativ	9	34	28	16	6	7	100	70	+23

Kommentar: För frågans lydelse, se tabell 1. [1]Frågan lyder: ’Hur intresserad är du i allmänhet av politik?’. [2]Frågan lyder: ’Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle du placera dig själv på en sådan skala?’. Procentbasen utgörs av dem som besvarat frågan. Förtroendebalans bland dem med åsikt avser andelen som svarat ’mycket’ eller ’ganska stort förtroende’ minus andelen som svarat ’mycket’ eller ’ganska litet förtroende’. Personer som inte uttryckt någon åsikt är exkluderande från förtroendebalansen.
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Tabell 5 Förtroende för Läkemedelsverket efter nyhetsvanor, 2015 (procent; balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	*Förtroendebalans bland dem med åsikt*
Samtliga		10	32	30	8	4	16	100	3 320	+37
Tittande på Aktuellt/ Rapport	Dagligen	9	30	32	8	5	16	100	1 228	+32
	5–6 dagar/v	10	35	31	8	3	13	100	408	+39
	3–4 dagar/v	11	32	33	7	1	16	100	445	+41
	1–2 dagar/v	11	32	29	9	4	15	100	435	+35
	Mer sällan	11	36	25	7	3	18	100	431	+47
	Aldrig	11	30	30	9	5	15	100	349	+31
Morgontidnings-läsning[1]	Dagligen	10	30	34	7	3	16	100	1 089	+36
	5–6 dagar/v	10	32	32	9	2	15	100	324	+36
	3–4 dagar/v	10	34	32	10	3	11	100	300	+36
	1–2 dagar/v	8	36	35	7	0	14	100	231	+40
	Mer sällan	9	31	33	9	4	14	100	190	+32
	Aldrig	10	32	27	8	6	17	100	1 179	+34
Kvällstidnings-läsning på nätet	Dagligen	11	34	31	7	4	13	100	841	+39
	5–6 dagar/v	7	35	30	8	5	15	100	253	+35
	3–4 dagar/v	11	35	29	8	4	13	100	304	+40
	1–2 dagar/v	11	34	30	8	3	14	100	345	+41
	Mer sällan	11	30	30	9	3	17	100	634	+37
	Aldrig	9	28	31	8	5	19	100	921	+31

Kommentar: För frågans lydelse, se tabell 1. [1]Avser läsning av morgontidning på papper. Procentbasen utgörs av dem som besvarat frågan. Förtroendebalans bland dem med åsikt avser andelen som svarat ’mycket’ eller ’ganska stort förtroende’ minus andelen som svarat ’mycket’ eller ’ganska litet förtroende’. Personer som inte uttryckt någon åsikt är exkluderande från förtroendebalansen.
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Tabell 6 Förtroende för Läkemedelsverket efter särskilda bakgrundsfaktorer, 2015 (procent; balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	*Förtroendebalans bland dem med åsikt*
Samtliga		10	32	30	8	4	16	100	3 320	+37
Bedömning av av den egna hälsan[1]	Dåligt (0–4)	6	26	35	11	7	15	100	257	+17
	Medel (5–8)	8	32	32	8	4	16	100	1 923	+36
	Gott (9–10)	14	33	27	7	3	16	100	1 059	+42
Sjukskrivning	Ej sjukskriven de senaste 12 mån	10	30	31	8	4	17	100	2 432	+46
	Sjukskriven upp till en vecka	13	37	28	6	4	12	100	460	+39
	Sjukskriven mellan 1 vecka och 12 mån	8	42	28	8	5	9	100	237	+34
Yrkesområde[3]	Sjukvårdsrelaterade yrken	17	37	26	5	2	13	100	294	+54
	Övriga yrken	9	32	32	8	4	15	100	2 738	+34

Kommentar: För frågans lydelse, se tabell 1. [1]Frågan lyder: 'Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?' följt av en elvagradig skala 0–10, där 0 motsvarar 'Mycket dåligt' och 10 motsvarar 'Mycket gott'. [3]'Sjukvårdsrelaterade yrken' inkluderar läkare, tandläkare, barnmorska, sjuksköterska, barnsköterska, distriktssköterska, laboratorieköterska, undersköterska, vårdbiträde och motsvarande. 'Icke-sjukvårdsrelaterade yrken' inkluderar övriga yrken. Procentbasen utgörs av dem som besvarat frågan. Förtroendebalans bland dem med åsikt avser andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska stort förtroende' minus andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska litet förtroende'. Personer som inte uttryckt någon åsikt är exkluderande från förtroendebalansen.
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

SOM-INSTITUTET 2016

SAMHÄLLE OPINION MEDIER

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen nationella och lokala frågeundersökningar och anordnar seminarier på temat Samhälle, Opinion och Medier.

SOM-institutet | Seminariegatan 1B | Box 710, 405 30 Göteborg
031 786 3300 | info@som.gu.se | www.som.gu.se

GÖTEBORGS UNIVERSITET